

24^ο Γενικό Λύκειο Αθηνών
Τάξη Α
Τμήμα Α3

Ερευνητική Εργασία:

ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ, ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ

ΝΙΚΑΜΕ ΤΗ ΦΟ-ΒΙΑ-ΚΕΡΔΙΖΟΥΜΕ ΦΙΛΙΑ

Σχολικό Έτος 2012-2013

Η ΟΜΑΔΑ ΜΑΣ

ΜΠΙΜΗ	ΜΑΡΙΑ-ΕΛΕΝΗ
ΜΠΟΛΑΝΟ	ΜΑΡΙΟΣ
ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΚΗ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΝΟΤΗΣ	ΓΙΑΝΝΗΣ
ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ-ΓΑΝΙΑΡΗ	ΕΛΕΝΗ
ΠΑΣΠΑΛΙΑΡΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ
ΠΙΠΗ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ-ΓΡΗΓΟΡΗΣ
ΣΑΑΝΤ	ΧΡΗΣΤΟΣ
ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΣΤΑΥΡΟ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΤΖΕΜΑΛ	ΜΑΡΙΑΝΝΑ
ΤΣΑΝΤΑΡΗ	ΑΝΤΩΝΙΑ
ΦΑΚΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΦΟΥΚΗ	ΕΛΕΝΗ
ΧΑΪΝΤΑΡΑΪ	ΑΪΛΑ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΨΥΧΟΓΙΟΠΟΥΛΟΥ	ΣΕΜΙΝΑ

Υπεύθυνος καθηγητής

ΠΑΡΑΣΧΟΣ ΤΣΟΥΡΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος.....	4
Θεωρητικό Μέρος.....	5
Εισαγωγή	5
Ορισμός	5
Μορφές ενδοσχολικής βίας και ενδοσχολικού εκφοβισμού.....	5
Χαρακτηριστικά θύτη-θύματος:.....	10
Τρόποι Αντιμετώπισης του φαινομένου.....	12
Συμβουλές αντιμετώπισης του ηλεκτρονικού εκφοβισμού.....	16
Ερευνητικό μέρος.....	17
Α. Συνέντευξη Από παιδοψυχολογο.....	17
Β. Έρευνα δημοσκόπησης με ερωτηματολόγιο	17
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	17
ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ - ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ	18
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ	18
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	18
Γ. Σκετς - Βίντεο	22
Δ. Έρευνα δημοσκόπησης στο Facebook.....	24
Βιβλιογραφία.....	25
Παραρτήματα	26
Α. Ερωτηματολόγια συνέντευξης.....	26
Β. Ερωτηματολόγιο	29
Γ. ΑΦΙΣΕΣ.....	31

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο σχολικός εκφοβισμός είναι μια γνώριμη μορφή επιθετικής συμπεριφοράς. Είναι ένα ευρέως συχνό φαινόμενο άλλωστε. Μάλιστα, μια πολύ διαδεδομένη αντίληψη είναι ότι αυτό το φαινόμενο αποτελεί ένα λίγο-πολύ φυσιολογικό κομμάτι των παιδικών κοινωνικών σχέσεων. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια η έρευνα αποκαλύπτει με όλο και μεγαλύτερη πειστικότητα τις σοβαρές, βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες, αρνητικές επιπτώσεις σε κοινωνικό και ψυχολογικό επίπεδο και για τα θύματα αλλά και για τους θύτες.

Σκοπός της έρευνας μας είναι να ενημερωθούν και να προβληματιστούν τα παιδιά γύρω από το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας. Επίσης να ευαισθητοποιήσουμε το κοινό μας με τις απόψεις και τις εμπειρίες των μαθητών του Λυκείου μας. Ένας άλλος εξίσου σημαντικός λόγος είναι να παρουσιάσουμε λύσεις για την αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας και του σχολικού εκφοβισμού. Τέλος παράλληλος σκοπός μας είναι να χρησιμοποιήσουμε επιχειρήματα και διάφορα μέσα για να καταφέρουμε την μείωση φαινόμενων ενδοσχολικής βίας.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Τι είναι η ενδοσχολική βία και ο εκφοβισμός;

Ο σχολικός εκφοβισμός (αγγλ. bullying) είναι ένα φαινόμενο νεανικής παραβατικότητας, που εμφανίζεται σε πολλές χώρες του κόσμου. Ο σχολικός εκφοβισμός αναφέρεται στη χρήση βίας μεταξύ μαθητών ή συνομηλίκων παιδιών με στόχο να προκληθεί πόνος ή αναστάτωση. Εμφανίζεται με τη μορφή του λεκτικού εκφοβισμού (κοροϊδία, διακρίσεις, σεξουαλικά σχόλια), του κοινωνικού εκφοβισμού (διάδοση φημών, καταστροφή προσωπικών αντικειμένων, απομόνωση από την ομάδα), του σωματικού εκφοβισμού (χτυπήματα, σπρωξίματα, κλωτσιές), του ηλεκτρονικού εκφοβισμού (εκβιασμός μέσω Διαδικτύου και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μέσω μηνυμάτων στο κινητό τηλέφωνο). Η ενδοσχολική βία και ο εκφοβισμός μεταξύ των μαθητών έχει αρχίσει να γίνεται αντικείμενο προσοχής, συζήτησης και μελέτης και στην Ελλάδα. Θεωρείται πλέον κοινωνικό πρόβλημα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα σχετικών ερευνών που διεξάγονται σε σχολεία της χώρας μας. Οι όροι που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν το φαινόμενο είναι: «ενδοσχολική βία», «εκφοβισμός» και «θυματοποίηση». Ορίζουν μια κατάσταση κατά την οποία ασκείται εσκεμμένη, απρόκλητη, συστηματική και επαναλαμβανόμενη βία και επιθετική συμπεριφορά με σκοπό την επιβολή, την καταδυνάστευση και την πρόκληση σωματικού και ψυχικού πόνου σε μαθητές από συμμαθητές τους, εντός και εκτός σχολείου.

ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

Σωματική βία

Από χαστούκι μέχρι βαριά σωματική βλάβη, συμπεριλαμβάνοντας καθέτι που προξενεί πόνο, τραυματισμό, ακρωτηριασμό ή που έχει πρόθεση να.. Και ο βιασμός και κάθε άλλη βίαιη & καταπιεστική συμπεριφορά προς το σώμα ...χτυπήματα, καψίματα, σπρωξίματα, χρήση όπλου, φυσικός περιορισμός, παρεμπόδιση κάλυψης βασικών αναγκών (πχ. τροφή, φάρμακα, ύπνος..)

Από την εφημερίδα Έθνος διαβάζουμε:

Ένα στα δύο παιδιά σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Κρήτη, έχουν πέσει θύματα σωματικής βίας, ενώ ένα στα δέκα δηλώνει πως έχει δεχτεί και σεξουαλική βία, σύμφωνα με έρευνα της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού.

Τα παραπάνω είναι τα πρώτα στοιχεία της έρευνας που διενήργησε η Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού τα τελευταία τρία χρόνια σε 12.000 παιδιά που φοιτούν στην ΣΤ' Δημοτικού, την Α' Γυμνασίου και την Α' Λυκείου σε σχολεία της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και της Κρήτης. Η έρευνα διεξήχθη στο πλαίσιο του Ερευνητικού Προγράμματος BECAN (Επιδημιολογική Μελέτη για την Κακοποίηση και Παραμέληση του Παιδιού στα Βαλκάνια).

Σύμφωνα με τα στοιχεία ένα στα δύο παιδιά ανέφεραν ότι υπέστησαν στο ενδοοικογενειακό ή κοινωνικό περιβάλλον (εκτός σχολείου) σωματική βία και ένα στα δέκα παιδιά σεξουαλική κατά τη διάρκεια μόνο της τελευταίας χρονιάς. Τα αντίστοιχα ποσοστά για το σύνολο των εμπειριών τους στη διάρκεια της παιδικής τους ηλικίας είναι ακόμα μεγαλύτερα και ανέρχονται σε 76,8% για σωματική βία και 16,2% για σεξουαλική. Επίσης, ένα σημαντικό ποσοστό των παιδιών ανέφερε πολλαπλές και διαφορετικών ειδών εμπειρίες, με θύματα τα ίδια.

Εντύπωση προκαλεί και το στοιχείο ότι περιπτώσεις κακοποίησης ή παραμέλησης ανηλίκων αναφέρθηκαν στις αρχές σε ποσοστό χαμηλότερο του 1%, γεγονός που, σε συνάρτηση με τις αναφορές των ίδιων των παιδιών, δείχνει τη μεγάλη διαφορά μεταξύ των κρουσμάτων και των καταγγελιών στις αρμόδιες υπηρεσίες.

Η έρευνα πραγματοποιείται σε συνεργασία με 153 φορείς υγείας, πρόνοιας, δικαιοσύνης και δημόσιας τάξης του δημόσιου ή μη κυβερνητικού τομέα σε Αττική και Κρήτη. Από την έρευνα αυτή προκύπτει, εξάλλου, ότι μόνο το 2010 καταγράφηκαν περίπου 4.500 αναφορές κακοποίησης ή παραμέλησης ανηλίκων (μέχρι 18 ετών).

Το ερευνητικό πρόγραμμα BECAN αποτελεί τη μεγαλύτερη έρευνα πεδίου στα Βαλκάνια για τα θέματα της κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών. Η έρευνα έγινε σε αντιπροσωπευτικό δείγμα του γενικού παιδικού πληθυσμού που ανήλθε σε 60.000 παιδιά και τους γονείς τους, μια έρευνα που επιπρόσθετα συμπεριέλαβε πάνω από 1.000 φορείς και οργανισμούς παιδικής προστασίας που δέχονται καταγγελίες κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν πανεπιστήμια και μη κυβερνητικές οργανώσεις βαλκανικών χωρών.

Τα αποτελέσματα του ερευνητικού προγράμματος BECAN για την κακοποίηση και παραμέληση παιδιών σε Ελλάδα, Κροατία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ, Σερβία, Βοσνία Ερζεγοβίνη, Ρουμανία, Τουρκία και Αλβανία θα παρουσιαστούν σε διεθνές συνέδριο με θέμα «Το φάσμα της κακοποίησης- παραμέλησης των παιδιών στα Βαλκάνια και τον κόσμο εν μέσω κρίσης» στις 13 και 14 Σεπτεμβρίου στην Αθήνα.

Απομόνωση

Περιορισμός της ελευθερίας, έλεγχος της επικοινωνίας με φίλους και συγγενείς, περιορισμοί της κοινωνικότητας, Έλεγχος της πρόσβασης σε πληροφόρηση, της συμμετοχής σε ομάδες κι οργανώσεις, κλείδωμα σε περιορισμένο χώρο, περιορισμός της κινητικότητας, παρακολούθηση τηλεφώνων, email κλπ.
παράδειγμα: "Γιατί να δεις τους παλιούς σου φίλους και την οικογένεια? Τώρα παντρεύτηκες." "Πού θα πας λέει? Δεν κατάλαβες.. Στο απαγορεύω."

Ψυχολογική βία

Υποτιμητικές συμπεριφορές, ταπείνωση.. μέχρι σοβαρή ψυχολογική βλάβη (ιδ. σε μακρόχρονη ή και έντονη έκθεση). Διαρκές κριτικάρισμα, υποτίμηση & κοροϊδίες (εαυτού, οικογένειας, φίλων, παρελθόντος..) Προσπάθειες εξευτελισμού, ψέματα, υπονόμηση της αυτοεκτίμησης.

Συναισθηματική βία

Ιδιαίτερα καταπίεση κι εξαναγκασμοί που εκμεταλλεύονται την ψυχολογική και συναισθηματική μας εξάρτηση, πιθανώς με απειλές κι εκβιασμούς. Τα όρια συγχέονται με την ψυχολογική βία. Ιδιαίτερα σοβαρή για τις νέες και τα παιδιά, αλλά και για κάθε άτομο "αποκλεισμένο" από ευρύτερη κοινωνικότητα. Συχνά σε συνδυασμό με στέρηση-απομόνωση.

Λεκτική βία

Η λεκτική βία αποτελεί δυστυχώς μέρος της ενδοσχολικής ή μη ενδοσχολικής βίας. Με την λεκτική βία καταστρέφεται ο ψυχικός κόσμος του αποδέκτη της. Πολλές φορές μπορεί να φθάσει στα άκρα αυτόν ή αυτούς που την δέχονται.

Η λεκτική βία, συνήθως ασκείται σε άτομα τα οποία θεωρούνται χαμηλών τόνων και σαφέστατα δεν προκαλούν με την συμπεριφορά τους το κοινό αίσθημα. Η λεκτική βία και ενίοτε τα λεκτικά "πυρά", δεν κάνουν διακρίσεις. Μπορεί να αναφέρονται για παράδειγμα στο πάχος ή μη, ενός ή κάποιων ατόμων, μέχρι και τη προσβολή της ατομικής αξιοπρέπειας. Τα άτομα τα οποία ασκούν την λεκτική βία, είναι αυτά τα οποία δεν έχουν λάβει δυστυχώς από το γονεϊκό περιβάλλον την κατάλληλη ανατροφή από μικρή ηλικία, ώστε να ενταχθούν αξιότιμα στο κοινωνικό σύνολο.

Ο εσωτερικός κόσμος των θιγμένων, δεν υπολογίζεται από αυτά τα άτομα και δυστυχώς οι θιγμένοι αποτελούν πολλές φορές

εύκολοι στόχοι για ξεσπάσματα των ατόμων που τους αρέσει να προκαλούν με την συμπεριφορά τους. Τα άτομα που ασκούν την λεκτική βία, δεν μπορούν να σκεφθούν σε βάθος πως η άδικη άσκηση της λεκτικής βίας, μπορεί να οδηγήσει τους αποδέκτες της σε άσχημα αποτελέσματα, εξαιτίας της απόγνωσης τους... όπως σε τάσεις αυτοκτονίας, κάποιες φορές ή στην "καλύτερη" περίπτωση, στις επισκέψεις σε ειδικούς για την προσπάθεια αποκατάστασης του ψυχικού τους κόσμου.

Είναι μια μορφή βίας η οποία θα πρέπει να καταπολεμάται από την αρχή της εμφάνισής της. Η ευθύνη, σε αυτές τις περιπτώσεις, φαινομενικά μπορεί να υφίσταται στα άτομα τα οποία ασκούν κάθε μορφή βίας, αλλά αν εξετάσουμε καλύτερα το θέμα, οι άμεσα ιθύνοντες είναι οι ίδιοι γονείς αυτών των ατόμων. Με την σημαντικότερη αιτία, αυτή της έλλειψης ανατροφής, απέναντι στα παιδιά από το γονεϊκό περιβάλλον πριν και κατά την διάρκεια ένταξης τους στο κοινωνικό σύνολο.

Κλείνοντας το συγκεκριμένο άρθρο, αυτό που θα μπορούσε να αποτελέσει άξιο σημείο αναφοράς, απέναντι στα ζευγάρια που θέλουν να δημιουργήσουν οικογένεια, είναι πως η δημιουργία οικογένειας αποτελεί σοβαρή υπόθεση και σε καμία περίπτωση, αν δεν λάβουν υπόψιν τους την ευθύνη που θα έχουν απέναντι στα παιδιά τους όταν τα φέρουν κάποια στιγμή στον κόσμο, τότε καλύτερα να μην προβούν σε αυτή την κίνηση.

Ένα μωρό όταν γεννιέται, γεννιέται αθώο και άκακο και γι' αυτό το λόγο, αξίζει ο καλύτερος τρόπος ένταξης του στην κοινωνία, μεγαλώνοντας σε ένα υγιές οικογενειακό περιβάλλον και λαμβάνοντας σωστούς τρόπους ανατροφής καθώς αξίες και ιδανικά.

Απειλές, εκφοβισμοί, εκβιασμοί

Απειλές βίας ή πρόκλησης κάθε είδους κακού στον απειλούμενο, στον εαυτό του (απειλούντα), ή σε άλλους (παιδιά, οικογένεια, κατοικίδια κλπ.), Απειλές για καταγγελίες στις αρχές που θα θέσουν σε κίνδυνο κάτι σημαντικό για το θύμα (πχ. επιμέλεια παιδιών, πράσινη κάρτα.. κλπ.) .. ή και αντίστοιχων αναφορών που επίσης μπορεί να κοστίσουν στο θύμα.. πχ. κατηγορίες στην οικογένεια, στη δουλιά, κλπ.

Εξαναγκασμός

Συχνά επιβάλλεται σε κάθε πράξη ή απραξία του θύματος, παρά στη θέληση του με εκφρασμένες ή μη απειλές κι εκβιασμούς.. και με κάθε άλλο είδος βίας και καταπίεσης.

Σεξουαλική βία & παρενόχληση

Επιβολή σεξουαλικής πράξης ή συμπεριφορών ενάντια στη θέληση του θύματος, πίεση για σεξουαλικές συμπεριφορές που μας κάνουν να νοιώθουμε άσχημα, κριτικάρισμα της συμπεριφοράς και της απόδοσής μας στο κρεβάτι.. (Και μέσα στο γάμο ή στο ζευγάρι, κάθε σεξουαλικός καταναγκασμός που δεν δέχεται "όχι" είναι βία.) παράδειγμα: "Όποια γυναίκα το απολαμβάνει είναι πουτάνα", σχόλια υποτιμητικά κλπ..

Μαρτυρία - σοκ για ομαδικό βιασμό σε σχολείο

Αναβιώνει στο Τριμελές Δικαστήριο της Χαλκίδας η υπόθεση του ομαδικού βιασμού της 16χρονης μαθήτριας στην Αμάρυνθο τον Οκτώβριο του 2006, που είχε συγκλονίσει το πανελλήνιο. Οι μαθητές-πρωταγωνιστές της συγκλονιστικής υπόθεσης, που πήρε ανεξέλεγκτες διαστάσεις και προκάλεσε ακόμη και την παρέμβαση του Προέδρου της Δημοκρατίας Κάρουλου Παπούλια και του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστόδουλου, σχεδόν τρία χρόνια μετά βρέθηκαν και πάλι αντιμέτωποι στη δικαστική αίθουσα, η οποία από τις 26 Νοεμβρίου, οπότε ξεκίνησε η εκδίκαση κεκλεισμένων των θυρών, τρίζει συθέμελα από τις ανατριχιαστικές αποκαλύψεις. Στο εδώλιο του κατηγορουμένου κάθονται τέσσερα αγόρια, εναντίον των οποίων έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για βιασμό, και δύο κορίτσια που αντιμετωπίζουν την κατηγορία της συνέργειας σε βιασμό. Η δίκη ξεκίνησε με την κατάθεση της 19χρονης σήμερα κοπέλας από τη Βουλγαρία, η οποία έχοντας στο πλευρό της τη μητέρα της κλήθηκε να εξιστορήσει στους δικαστές τα όσα εφιαλτικά υποστηρίζει ότι έζησε εκείνο το μεσημέρι του Οκτωβρίου μέσα στις τουαλέτες του λυκείου. «Εγώ ήμουν αριστούχα μαθήτρια και το μόνο που με ένοιαζε ήταν να σπουδάσω, να γίνω κάτι και στον ελεύθερο χρόνο μου δούλευα σερβιτόρα. Με τα αγόρια δεν είχα ιδιαίτερες σχέσεις. Απλά είχα πει σε μια κοπέλα ότι μου άρεσε ο Τ. Αυτή μας είχε γνωρίσει και απλά μιλούσα μαζί του και με τους φίλους του» ανέφερε η Ν.Ν. και πρόσθεσε: «Εκείνο το μεσημέρι ήμουν μέσα στη σχολική αίθουσα όταν ήρθαν και οι τέσσερις μαζί και μου πρότειναν να κάνουμε ομαδικό σεξ. Εγώ αρνήθηκα και τους είπα να φύγουν. Αυτοί, όμως, με στρίμωξαν σε μια γωνιά, με χτύπησαν και άρχισαν να με χαϊδεύουν σε όλο μου το σώμα. Δεν μπορούσα να φωνάξω. Φοβόμουνα. Αντιστεκόμουν, αλλά δεν γινόταν τίποτα. Κάποια στιγμή με άφησαν και τότε κλαίγοντας πήγα στις τουαλέτες. Κάθισα κάτω και έκλαιγα, έκλαιγα...» Τότε, όπως υποστήριξε στην κατάθεσή της η κοπέλα: «Ανοίξε η πόρτα και μπήκε μέσα πρώτος ο Τ., ο οποίος έβγαλε τα ρούχα του και έπεσε πάνω μου. Με πίεσε και εγώ δεν μπορούσα να αντισταθώ. Ημουν σαν νεκρή. Ενωθα ότι η ψυχή είχε βγει από το σώμα μου» είπε και συνέχισε: «Όταν τελείωσε, μπήκαν μέσα και οι άλλοι τρεις. Με έσυραν από τα μαλλιά και με έβαλαν πάνω σε ένα νιπτήρα. Ο Τ. μου κρατούσε τα χέρια, ο Κ. τα πόδια και ο άλλος Κ. με βίαζε μέχρι που εκσπερμάτωσε. Όταν τελείωσε, γελούσαν και φώναζαν μπράβο. Ενωσα τόση ντροπή, εξευτελισμό...». Οπως αποκάλυψε η ίδια στους εμβρόντητους δικαστές, «τα αγόρια με ανάγκασαν να τους κάνω και στοματικό σεξ. Ο ένας τους μου τραβούσε τα μαλλιά για να ανοίξω το στόμα μου και οι υπόλοιποι ένας-ένας έβαζαν μέσα το μούριό τους. Μάλιστα, τα δύο κορίτσια ήταν μπροστά, αλλά δεν έκαναν τίποτα. Μετά, τα αγόρια με απειλούσαν ότι αν δεν «το έκανα» ξανά μαζί τους, θα έβγαζαν το βίντεο από το κινητό στη δημοσιότητα». Σε ερώτηση της προέδρου της έδρας αν είχε στο παρελθόν άλλη σεξουαλική επαφή η 19χρονη απάντησε αρνητικά και υποστήριξε ότι ποτέ στο παρελθόν δεν είχε βρεθεί ερωτικά με κάποιο αγόρι και ότι είχε σπάσει τον παρθενικό υμένα μόνη της.

Παραμέληση στέρηση βασικών δικαιωμάτων

Στέρηση βασικών δικαιωμάτων, ιδ. ελευθερίας, επικοινωνίας, βασικών αναγκών (& συναισθηματικών) αναγκών σωματικής & ψυχικής υγείας, εκπαίδευσης, κλπ.

Ρατσισμός

Κάθε μέρα βιώνουμε ως μαθητές λόγια και πράξεις φυλετικού και κοινωνικού ρατσισμού στο σχολείο, στην τάξη, ιδιαίτερα όμως στην αυλή. Και μη νομίσετε πως είμαστε το "ρατσιστικό" σχολείο! Υπάρχουν πολύ χειρότερα... Εμείς αναγνωρίζουμε το πρόβλημα, το αναδεικνύουμε, το διακωμωδούμε και προσπαθούμε να το αντιμετωπίσουμε...

Με ποιες μορφές τον βρίσκουμε; Τα παιδιά βρίζουν, κοροϊδεύουν, μειώνουν, υποτιμούν τους ξένους μαθητές, ειδικά σε καβγάδες και σπρωξίματα στον αύλειο χώρο

Παιδιά φτωχότερα αισθάνονται άσχημα που δε φορούν ρούχα επώνυμα κι ακριβά.

Οι ισχυροί και σωματώδεις εκφοβίζουν τους πιο μικρόσωμους. Ανάλογα με τη χώρα καταγωγής είναι και το μέγεθος του εκφοβισμού...

Οι ξένοι μαθητές είναι κακοί μαθητές συνήθως, με αποτέλεσμα ν' αντικρύζουν την υποτιμητική ματιά των συμμαθητών τους μέσα στην τάξη

Τα πρωτάκια είναι συνήθως η ευπαθής ομάδα του σχολείου. Οι μεγαλύτεροι επιβάλλονται στους μικρότερους, ακόμα και με σωματική βία. Αν έχουν μεγαλύτερους φίλους ή αδέρφια, πάει καλά, αλλιώς...

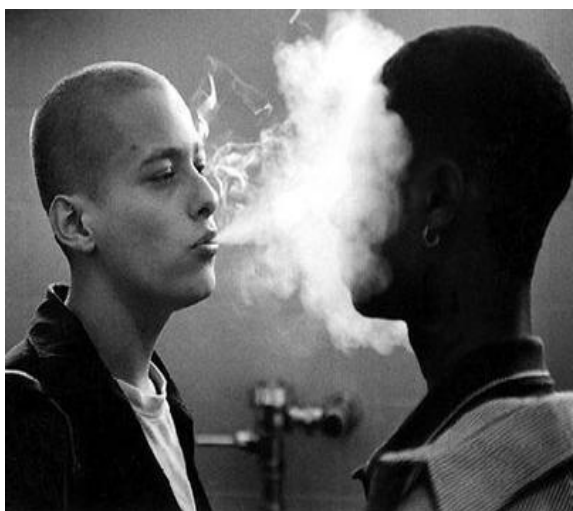
Οι μαθητές από ξένη χώρα κάνουν παρέα συνήθως μεταξύ τους. Όχι πως δεν κάνουν με Έλληνες αλλά...

Μαθητές από ανώτερα κοινωνικά στρώματα, με γονείς ευκατάστατους και μορφωμένους είναι καλύτεροι, συνήθως, στα μαθήματα. Η οικονομική κατάσταση και η κοινωνική θέση της οικογένειας παίζουν το ρόλο τους! Μέχρι βέβαια να ...τους τη δώσει!

Οι ξένοι μαθητές δεν έχουν τόσους φίλους όσους οι Έλληνες, θα φταίει η διαφορετική κουλτούρα, που δεν είναι τόσο οικεία! Ξέρουμε κάποιους συμμαθητές μας που θέλησαν να παρατήσουν το σχολείο, γιατί αισθάνθηκαν πολύ άσχημα. Κάποιοι άλλοι στράφηκαν στους ψυχολόγους ή προσπάθησαν ν' αυτοκτονήσουν...

Στο σχολείο όποιος έχει ωραία ρούχα, όμορφο πρόσωπο και το πιο καινούριο κινητό είναι δημοφιλής. Η προσωπικότητα δεν αναγνωρίζεται αλλιώς εύκολα...

Αν έχεις άλλη θρησκεία επίσης διαφέρεις στο σχολείο. Μπορείς βέβαια να μην παρακολουθείς θρησκευτικά... αλλά ένα βλέμμα απορίας το εισπράττεις! Η ανεξιθρησκεία βέβαια είναι αναφαίρετο και κατοχυρωμένο δικαίωμα...

Ηλεκτρονική βία

Στον Διαδικτυακό εκφοβισμό παρατηρείται η συμμετοχή συνομήλικων και από τις δυο πλευρές, ή τουλάχιστον η συμμετοχή ενός ενήλικα υποκινούμενη από κάποιον ανήλικο εναντίον άλλου ανηλίκου. Στην περίπτωση που παρατηρηθεί εμπλοκή ενήλικου χρησιμοποιούνται οι οροί Διαδικτυακή παρενόχληση (Cyber-Harassment) είτε η Διαδικτυακή παρακολούθηση (Cyber-Stalking). Ο όρος Διαδικτυακός εκφοβισμός, εν αντιθέσει με την σεξουαλική παρενόχληση, δεν χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις, κατά τις οποίες ένας ενήλικας προσπαθεί να οδηγήσει ανηλίκους σε μη διαδικτυακές συναντήσεις δελεάζοντάς τους. Ωστόσο, συχνά παρατηρείται στον Διαδικτυακό εκφοβισμό η ανάμειξη ενός η περισσότερων ενήλικων, οι οποίοι ικανοποιούνται μέσα από την διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση των ανήλικων θυμάτων.

Μορφές Διαδικτυακού εκφοβισμού

Επαναλαμβανόμενη αποστολή ηλεκτρονικών ή τηλεφωνικών μηνυμάτων

Παρέμβαση και παρενόχληση οποιασδήποτε διαδικτυακής δραστηριότητας του ατόμου

Δημιουργία ψεύτικων διαδικτυακών προφίλ

Είσοδος σε προσωπικούς διαδικτυακούς λογαριασμούς του ατόμου

Αποστολή φωτογραφιών του ατόμου ή άλλου είδους μαγνητοσκοπημένου υλικού

Αποστολή προσωπικών πληροφοριών του ατόμου σε πολλαπλούς παραλήπτες

Αποστολή απειλητικών μηνυμάτων σε αλλά άτομα υποκρινόμενοι το άτομο που εκφοβίζεται

Υποκίνηση τρίτων για διαδικτυακή παρακολούθηση και παρενόχληση του ατόμου

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΘΥΤΗ-ΘΥΜΑΤΟΣ:

Με βάση τα ψυχοκοινωνικά χαρακτηριστικά των παιδιών διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες οι οποίες έχουν διαφορετικό ψυχοκοινωνικό προφίλ, οι κατηγορίες είναι οι εξής:

A. Οι νταήδες ή αλλιώς και θύτες.

B. Τα παθητικά θύματα και,

Γ. Τα επιθετικά θύματα (θύματα-νταήδες)

A. Ψυχοκοινωνικά χαρακτηριστικά νταήδων-θυτών:

Κύριο γνώρισμα νταήδων-θυτών είναι η επιθετικότητα προς τους συνομήλικους τους, τους καθηγητές τους ακόμα και στους ίδιους τους γονείς τους! Παρατηρούμε ότι η τάση των δραστών να ασκήσουν βία αρχίζει από τα εφηβικά χρόνια, και αυτό οφείλεται στο ότι προσπαθεί με αυτόν τον τρόπο να δηλώσει την ανεξαρτησία του. Οι θύτες μπορεί να είναι παιδιά κυρίαρχα και παρορμητικά. Πολλά από αυτά δεν έχουν ενσυναίσθηση προς τα θύματα του εκφοβισμού, δηλαδή δυσκολεύονται να << μπουν >> στην θέση του άλλου παιδιού με αποτέλεσμα να μην γνωρίζουν το αντίκτυπο που έχει η συμπεριφορά τους σε αυτό. Συχνά τα περισσότερα από αυτά έχουν χαμηλές επιδόσεις στα μαθήματα και με το να εμπλέκονται σε καβγάδες εκτονώνονται και αρέσκονται. Κάποια από τους θύτες ίσως έχουν υποστεί βία μέσα ή έξω από την οικογένεια ή ακόμη και να μην δέχονται την απαραίτητη προσοχή-επιτήρηση στην συμπεριφορά τους και στον τρόπο ένταξης στην κοινωνία από το σπίτι τους. Επιπλέον μπορεί να έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, να τρέφουν αίσθημα ανεπάρκειας από χαμηλό πνεύμα συνεργασίας με αποτέλεσμα η ταπείνωση ενός αδύναμου ατόμου να τους προσφέρει ικανοποίηση και αίσθημα δύναμης και κυριαρχίας. Επίσης με αυτή τους την συμπεριφορά πιστεύουν πως δείχνουν προς τα έξω σκληροί δημοφιλείς και γεμάτοι αυτοπεποίθηση. Τα αγόρια έχουν συνήθως μεγαλύτερη σωματική δύναμη από τα θύματα τους.

B. Ψυχοκοινωνικά χαρακτηριστικά θυμάτων:

Τα θύματα είναι κυρίως παιδιά που κυριεύονται από άγχος, ανασφάλεια, εσωστρέφεια, έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση (θεωρούν τους εαυτούς τους αποτυχημένους) και έχουν " μάθει " να δέχονται βία από το σπίτι. Ακόμα είναι άτομα ντροπαλά, συνεσταλμένα, ευαίσθητα και επιφυλακτικά. Έχουν πολύ χαμηλά επίπεδα διεκδικητικότητας και είναι αδύνατο για αυτούς να επιβληθούν σε κάποια ομάδα. Αυτό προκαλείτε τις περισσότερες φορές από την υπερπροστατευτικότητα των γονιών και έχει σαν αποτέλεσμα να αισθάνονται αδύναμα και να " εκπέμπουν " ένα σήμα στους άλλους ότι πρόκειται για ευάλωτα άτομα που αν τους επιτεθούμε δεν θα υπάρξει κάποια ανταπόκριση (αντεπίθεση). Όταν δέχονται επίθεση συνήθως αντιδρούν με κλάμα (ιδίως οι μικρότερες ηλικίες), με απόσυρση και επίσης δεν υπερασπίζονται τον εαυτό τους. Στον τομέα του σχολείου συχνά τα άτομα αυτά έχουν υψηλές επιδόσεις στα μαθήματα και κυρίως έχουν λίγους φίλους ή και κανέναν με αποτέλεσμα να είναι φανερό το αίσθημα μοναξιάς, εγκατάλειψης και απόρριψης. Έχουν ακόμα πολλές δυσκολίες προσαρμογής-ένταξης σε μια καινούρια κοινωνία.

Γ. Ψυχοκοινωνικά χαρακτηριστικά θυμάτων-νταήδων:

Λόγω της διπλής ιδιότητας αυτών των ατόμων μπορούμε να διακρίνουμε κάποια ίδια χαρακτηριστικά με των προηγούμενων δυο κατηγοριών όπως το ότι είναι άτομα αγχώδη, επιθετικά και είναι κακοί μαθητές. Αυτή η συμπεριφορά τους οφείλεται σε εκφοβισμό ή σε κάποιο εξαναγκασμό μιας συμμορίας για να ακολουθήσουν συγκεκριμένους κανόνες. Γενικότερα φαίνεται να δυσκολεύονται να εμπιστευτούν άτομα. Αυτή τους η συμπεριφορά συνήθως αρχίζει να εμφανίζεται αφού έχουν δεχτεί προηγουμένως κάποια μορφή βίας, έτσι αντανακλούν αυτήν την επιθετικότητα. Ακόμα οι θύτες-νταήδες εμφανίζουν τα συμπτώματα άγχους, κατάθλιψης, ανασφάλειας, επίθεσης σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι τα θύματα και τους θύτες.

Δ. Το παιδί μάρτυρας σχολικής βίας

Νιώθει τρομαγμένο, έχει ενοχές, φοβάται να αναφέρει το περιστατικό μη και εισπράξει αντίποινα, νιώθει ανήμπορο, αγχωμένο, λυπημένο.

Μελέτη του Διεθνούς Παρατηρητηρίου για τη βία

Ένα παιδί στα δέκα υφίσταται σωματική ή ψυχολογική βία στο σχολείο. Τουλάχιστον το 10% των παιδιών ηλικίας 8 έως 12 ετών δηλώνουν θύματα παρενόχλησης στα σχολεία, δηλαδή φραστικής ή σωματικής βίας, σύμφωνα με μελέτη του Διεθνούς Παρατηρητηρίου για τη βία στα σχολεία που διεξήγαγε για τη UNICEF και δημοσιοποίησε σήμερα. Συνολικά ποσοστό 11,7% των ερωτηθέντων μαθητών στη Γαλλία δηλώνουν θύματα βίας, "αποδιοπομπαίοι τράγοι" ή "περίεργος" της τάξης, σύμφωνα με τη μελέτη. Το φαινόμενο είναι ανεξάρτητο από την κοινωνιολογία του σχολείου: το ποσοστό δεν είναι μεγαλύτερο στις φτωχές συνοικίες.

"Υπάρχει η γενική αίσθηση της ασφάλειας στο σχολείο. Ωστόσο δεν πρέπει να υποβαθμίζουμε το πρόβλημα", επισημαίνει ο Ερίκ Ντεμπαρμπιέ, διευθυντής του Παρατηρητηρίου και συντάκτης της έκθεσης, η οποία διεξήχθη την περίοδο 2009-2010 σε 12.326 μαθητές, ηλικίας 8 έως 12 ετών, από 157 σχολεία. Σύμφωνα με τη μελέτη, τα φαινόμενα "διωγμού" είναι μάλλον περιορισμένα καθώς σχεδόν εννέα μαθητές στους δέκα (88,9%) δηλώνουν ότι αισθάνονται "τελείως καλά", "μάλλον καλά" στο σχολείο και τουλάχιστον επτά στους δέκα δηλώνουν ότι δεν υπήρξαν "ποτέ" θύματα βίας ή υπήρξαν "πολύ περιστασιακά". Ωστόσο για μια μειοψηφία μαθητών, η βία είναι αισθητή, συχνά από μικρές επαναλαμβανόμενες επιθέσεις όπως προσβολές και απειλές έως και χειροδικία, εκβιασμό, σεξουαλική βία. "Κάθε μικρή επίθεση έχει μικρή σημασία αν εξεταστεί μεμονωμένα, αλλά η επανάληψη είναι αυτή που βαρύνει την κατάσταση", εξήγησε ο Ντεμπαρμπιέ. Απέναντι στο φαινόμενο αυτό, ο υπουργός Εθνικής Παιδείας Λικ Σατέλ συγκροτεί σήμερα ένα "επιστημονικό συμβούλιο για τις διακρίσεις στο σχολείο", ένας εκ των στόχων του οποίου είναι η καταπολέμηση της παρενόχλησης **στα σχολεία**.

"Ο στόχος είναι να έχουμε μια πραγματική εικόνα για το θέμα αυτό, γιατί είναι θέμα ταμπού, κανείς δεν είχε δικαίωμα να μιλήσει γι αυτό", πρόσθεσε ο υπουργός. Το ποσοστό των μαθητών που πέφτουν θύματα φυσικής παρενόχλησης εκτιμάται στο 10,1%. Το 71,8% των ερωτηθέντων μαθητών δεν υφίστανται βία και το 18% υφίστανται περιστασιακά. Όσον αφορά τη φραστική βία, σχεδόν τα δύο τρίτα των μαθητών (65%) δηλώνουν ότι δεν θεωρούν ότι δεν υφίστανται τέτοιου είδους βίας, ενώ 14,4% δηλώνει ότι υφίσταται σε μικρό βαθμό ή συχνά.

Μαθητές θύματα σχολικού εκφοβισμού

ΗΠΑ	77%
Πορτογαλία	41,6%
Αγγλία	27%
Ιταλία	20%
Ελλάδα	14,7%
Ιρλανδία	13%
Νορβηγία	9%

Η σχολική βία με αριθμούς

75% των περιστατικών εκδηλώνεται στο προαύλιο
25% των περιστατικών συμβαίνει την ώρα της γυμναστικής
33% των θυτών δηλώνει ότι τα θύματα «το άξιζαν»
20% των μαθητών δηλώνει «συναισθηματικά αμέτοχο» στο ζήτημα
25% των θυμάτων δεν το λέει σε κανέναν
40% των θυμάτων το εκμυστηρεύεται στους γονείς του
50%+ των θυτών λέει ότι ούτε οι γονείς ούτε οι καθηγητές τούς έκαναν ποτέ παρατήρηση

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις που έγιναν αυτό που χρειάζεται πρωτίστως είναι η διαμόρφωση καλού σχολικού κλίματος και επικοινωνίας, διαλόγου και εμπιστοσύνης ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές κι αυτό θεωρείται ότι είναι το πρώτο και το πιο σημαντικό βήμα. Μεγάλη ευθύνη για αυτό έχει ο διευθυντής-διευθύντρια της κάθε σχολικής μονάδας,

που θα πρέπει να βρίσκεται κοντά στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές. Να ακούει τακτικά τις απόψεις τους, να τους εμπνέει και να εγγυάται τη σωστή λειτουργία του σχολείου. Μια ακόμη πρόταση είναι να υπάρχουν σε κάθε σχολική μονάδα εκπαιδευτικοί, που εφόσον θα έχουν λάβει την κατάλληλη εκπαίδευση θα λειτουργούν ως διαμεσολαβητές μεταξύ των μαθητών που έχουν εμπλακεί σε διαμάχη. Μέσω της διαδικασίας της ακρόασης θα πρέπει οι μαθητές να εξηγούν τα κίνητρα που τους οδήγησαν στις συγκεκριμένες συμπεριφορές και μαζί με τους καθηγητές τους θα προσπαθούν να βρουν μια λύση. Σε περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο, προτείνεται η συμμετοχή υποστηρικτικών μηχανισμών (ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών κλπ), για την επίλυση σοβαρών ζητημάτων που σχετίζονται και με παράγοντες εξωτερικούς των σχολείων, όπως προσωπικά ή οικογενειακά προβλήματα. Κάθε μέλος της σχολικής κοινότητας έχει ρόλο και ευθύνη για την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού. Ο βαθμός εμπλοκής κάθε μέλους, σχετίζεται τόσο με την ιδιότητά του, όσο και με τη σοβαρότητα, τη συχνότητα και την ένταση του περιστατικού εκφοβισμού. Άλλος είναι ο ρόλος και η ευθύνη του διευθυντή του σχολείου, άλλος του δασκάλου, άλλος των συμμαθητών, άλλος των γονιών. Ωστόσο, θα πρέπει όλοι να συνεργαστούν σε ένα πλαίσιο παράλληλων δράσεων, διότι, αφού η αιτιολογία του εκφοβισμού είναι πολυπαραγοντική και η αντιμετώπισή του θα πρέπει να είναι πολυεπίπεδη

Η ενδοσχολική βία παρατηρείται σε έξαρση στο σχολικό περιβάλλον. Για την αντιμετώπιση σε επίπεδα τάξης σχολείου κ.τ.λ θα πρέπει οι μαθητές να δημιουργούν φιλικές σχέσεις που καταργούν τον ανταγωνισμό και τις ρατσιστικές συμπεριφορές. Καθώς παρατηρούμε ανομοιογένεια στη σχολική κοινότητα η εκπαιδευτική αγωγή πρέπει να καλλιεργήσει την κοινωνική συνείδηση, την προσαρμογή όλων των ατόμων στη σχολική κοινότητα και να αναπτυχθεί η συνεργασία των ανομοιογενών ομάδων σε σχολικά πλαίσια. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να προβάλλουν και να διαμορφώνουν επιτυχημένα πρότυπα τα οποία βασίζονται σε πολιτισμένους κανόνες συμπεριφοράς αλλά και να ενισχύουν τους σχολικούς κανόνες αλλά και την ισότιμη αντιμετώπιση όλων των μαθητών από το σχολείο. Το εκπαιδευτικό σύστημα καλείται μέσω της κατάλληλης χρήσης μεθόδων και τεχνικών να μειώσει ή ακόμη και να εξαλείψει φαινόμενα, όπως η σχολική βία. Οι μέθοδοι και οι τεχνικές που χρησιμοποιούν τα προγράμματα αγωγής υγείας είναι κυρίως, βιωματικές και ενεργητικές, που καλλιεργούν χαρακτηριστικά, όπως η ομαδικότητα, η συνεργασία και η ανάδειξη της προσωπικότητας. Οι βιωματικές μέθοδοι αποβλέπουν στην ενίσχυση του αυτοσυναισθήματος, στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης του μαθητή και στην ανάπτυξη κοινωνικών και προσωπικών δεξιοτήτων προσαρμογής. Τέτοιου είδους εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η δραματοποίηση, το θεατρικό παιχνίδι, οι σχηματικές αναπαραστάσεις, η προσομοίωση ρόλων, η γνωστική ασυμφωνία, η επίλυση προβλημάτων και η χρήση μεταφορών. Το δραματικό παιχνίδι εμπεριέχει στοιχεία ελεύθερης έκφρασης, αυθορμητισμού, δημιουργίας, αλλά ταυτόχρονα πρόκειται για ένα παιχνίδι που πηγάζει από την πραγματική ζωή. Μέσα από το παιχνίδι το παιδί μαθαίνει εύκολα, γρήγορα αλλά και ευχάριστα. Παράλληλα με τη χρήση των προαναφερθέντων διδακτικών προσεγγίσεων είναι αναγκαία η δημιουργία κοινωνικών, συμβουλευτικών και ψυχολογικών υπηρεσιών με σκοπό την πρόληψη της βίας. Επίσης είναι απαραίτητη η ενημέρωση της οικογένειας με καθοριστικό ρόλο των παιδοψυχολόγων στα σχολεία. Πρέπει να γίνεται ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μαθητών για την εξάλειψη της ενδοσχολικής βίας. Τέλος σημαντικό ρόλο παίζει η καλλιέργεια του διαλόγου τόσο ατομικά όσο και μεταξύ ομάδων ώστε να αντιμετωπιστούν οι αιτίες του σχολικού εκφοβισμού.

Σε επίπεδο σχολείου:

- σύνταξη Σχολικής Επιτροπής ενάντια στον εκφοβισμό & την ενδοσχολική βία
- σύνταξη Διακήρυξης του σχολείου ενάντια στη βία: δικαιώματα-υποχρεώσεις-καθήκοντα για όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας
- αύξηση της επίβλεψης του σχολικού χώρου
- ευαισθητοποίηση και συνεργασία με τους γονείς, προκειμένου να σταματήσει ο κύκλος αναπαραγωγής και ενθάρρυνσης της ενδοσχολικής βίας

Ακόμη θεωρείται απαραίτητη η αξιοποίηση του θεσμού των μαθητικών συμβουλίων έτσι ώστε να επιτευχθεί η κατανόηση, η διαμόρφωση και η τήρηση των σχολικών κανόνων.

Σε επίπεδο τάξης:

- συζήτηση στην τάξη για τον ορισμό & τις μορφές της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού

- συζήτηση για τις επιπτώσεις του εκφοβισμού
- ενημέρωση σχετικά με το γιατί η ενδοσχολική βία και ο εκφοβισμός δεν είναι αποδεκτά από το σχολείο
- τρόποι & προτάσεις για πρόληψη και αντιμετώπιση από τους μαθητές: σύνταξη των κανόνων της τάξης ενάντια στη βία
- παροχή βοήθειας από μαθητές σε άλλους, για την επίλυση των συγκρούσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε εκφοβισμό
- προαγωγή των συνεργατικών αλληλεπιδράσεων
- παροχή ευκαιριών για θετική έκφραση της επιθετικότητας (π.χ. μέσω των αθλημάτων)

Διευθυντής:

- Καταγράψτε το περιστατικό, δίνοντας πληροφορίες για το πού και πότε συνέβη το περιστατικό, για το ποιο συμμετείχαν, ποιο παρατηρούσαν, τι μορφή εκφοβισμού ασκήθηκε και περιγράφοντας το τι ακριβώς έγινε.
- Διατηρείστε αρχείο καταγραφής των περιστατικών, ώστε να μπορούν να έχουν εύκολη πρόσβαση σε αυτό και τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη
- Προσδιορίστε αν πρόκειται για επαναλαμβανόμενη συμπεριφορά παραβίασης των κανόνων ενάντια στη βία
- Αν πρόκειται για επαναλαμβανόμενη εκφοβιστική συμπεριφορά, επικοινωνήστε με τους γονείς του παιδιού τηλεφωνικά και κανονίστε μια συνάντηση για να συζητήσετε
- Καθορίστε τις συνέπειες για το παιδί που εκφοβίζει, ύστερα από τη συζήτηση με τους γονείς, το παιδί που εκφοβίζεται, τα παιδιά-υποστηρικτές του παιδιού που εκφοβίζει, και τη Σχολική Επιτροπή.
- Σχεδιάστε τον τρόπο παρακολούθησης του προβλήματος ώστε να έχετε εποπτεία της εξέλιξης της κατάστασης

Εκπαιδευτικοί:

Αυτά τα 10 βήματα – ενέργειες στις οποίες θα πρέπει να προβούν σε κάθε περίπτωση ενδοσχολικής βίας:

1. Εντοπισμός και πλήρης καταγραφή - αξιολόγηση της ανεπιθύμητης συμπεριφοράς στην τάξη και στο διάλειμμα, από το δάσκαλο της τάξης. (εδώ γίνεται αναζήτηση των αιτιών από το δάσκαλο σε επίπεδο τάξης, σχολείου, οικογένειας. Πχ πιθανοί σχολικοί ανταγωνισμοί, διαταραγμένο οικογενειακό περιβάλλον, απώλεια οικογενειακού προσώπου κλπ.)
2. Διαχείριση του προβλήματος σε επίπεδο τάξης, με ενημέρωση του δ/ντή του σχολείου και της οικογένειας του μαθητή.
3. Συζήτηση του προβλήματος σε επίπεδο συλλόγου διδασκόντων, συνεργασία με το σχολικό σύμβουλο και την οικογένεια του μαθητή.
4. Κατάρτιση προγράμματος αντιμετώπισης- διαχείρισης της επιθετικής συμπεριφοράς σε επίπεδο σχολικής μονάδας (παροχή κινήτρων, αυξημένη επιτήρηση στα διαλείμματα, ανάθεση ρόλων κλπ)
5. Ευαισθητοποίηση όλων των μαθητών του σχολείου στην προώθηση δράσεων κατά της επιθετικής συμπεριφοράς (πχ υλοποίηση προγράμματος Αγωγής Υγείας)
6. Ενημέρωση της ομάδας ψυχοκοινωνικής υποστήριξης για επίσκεψη στο σχολείο. (ψυχολόγος και Κοινωνική Λειτουργός της Δ/νσης ή του Τμήματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή του Δήμου) για άμεση παρέμβαση.
7. Κοινή συνεργασία σχολείου - ψυχολόγου – κοινωνικής λειτουργού-σχολικού συμβούλου, για την κατάρτιση ειδικού σχεδίου αντιμετώπισης του προβλήματος.
8. Ενημέρωση του συλλόγου διδασκόντων, από την ψυχολόγο, για τις πρακτικές διαχείρισης της κατάστασης και προστασίας της σχολικής μονάδας από τις επιδράσεις του προβλήματος (ενδοσχολική επιμόρφωση).

9. Σύγκληση Σχολικού Συμβουλίου, (στην περίπτωση σοβαρής διαταραχής της σχολικής ζωής) για ενημέρωση σχετικά με τη διαχείριση του προβλήματος, και ενημερωτική συνάντηση με το σύλλογο γονέων (ενημέρωση από την ψυχολόγο και την κοινωνική λειτουργό)

10. Αξιολόγηση του προγράμματος διαχείρισης του προβλήματος και παρουσίαση αυτού στη σχολική κοινότητα και στους συνεργαζόμενους φορείς.

- Μιλήστε στο παιδί που εκφοβίζεται και ακούστε με προσοχή και σοβαρότητα αυτά που έχει να σας πει. Διαβεβαιώστε το παιδί ότι θα ανταποκριθείτε άμεσα για να το προστατεύσετε και ότι είστε διαθέσιμος να παράσχετε κάθε δυνατή βοήθεια. Πείτε στο παιδί, να σας κρατά ενήμερο σχετικά με οποιαδήποτε εξέλιξη
- Συζητήστε με τους γονείς του παιδιού, εκφράστε τις ανησυχίες σας και δείξτε ότι είστε αποφασισμένος να αναλάβετε δράση
- Εξακριβώστε ποιο παιδί είναι αυτό που εκφοβίζεται ή αυτό που εκφοβίζει
- Εξακριβώστε αν υπάρχει ομάδα παιδιών η οποία ενθαρρύνει ή/και υποστηρίζει το παιδί που εκφοβίζει
- Οδηγήστε το παιδί που εκφοβίζει στο γραφείο του Διευθυντή και συζητήστε σοβαρά μαζί του για το περιστατικό
- Υποστηρίξτε το παιδί που εκφοβίζεται σε συνεργασία με τον Διευθυντή

Συμμαθητές μέσα στην τάξη:

- Προσδιορίστε ποιοι συμμαθητές σας ήταν παρόντες στο περιστατικό εκφοβισμού
- Ξεκαθαρίστε αν συμμετείχαν ως ουδέτεροι παρατηρητές ή αν ενθάρρυναν το παιδί που εκφοβίζει
- Συζητήστε μαζί τους για το ποια θα ήταν η κατάλληλη συμπεριφορά σε μια τέτοια περίπτωση (π.χ. να μιλήσουν σε κάποιον ενήλικα για να βοηθήσει) και για το ποιες ευθύνες έχουν όταν παρατηρούν να συμβαίνει περιστατικό εκφοβισμού
- Συζητήστε σχετικά με το τι θα μπορούσαν να είχαν κάνει για να αποφευχθεί ο εκφοβισμός και να εξασφαλίσουν ένα ασφαλές περιβάλλον τόσο για τους ίδιους όσο και για τους συμμαθητές τους Κάποια μοντέλα συνομηλίκων, που αποτελούν στρατηγικές αντιμετώπισης των περιστατικών εκφοβισμού από μαθητές προς μαθητές στο πλαίσιο του σχολείου, είναι επιγραμματικά:
- Η προσέγγιση που δεν εστιάζει στο φταίξιμο
- Προσεγγίσεις υποστήριξης μεταξύ των συνομηλίκων
- Το μοντέλο του «συνομηλικού πρότυπο»
- Το μοντέλο της «συμβουλευτικής μεταξύ συνομηλίκων»
- Το μοντέλο της «Διαμεσολάβησης»

Γονείς παιδιού που εκφοβίζεται:

- Συνεργαστείτε στενά με το σχολείο για να πληροφορηθείτε για την έκταση και τη σοβαρότητα του περιστατικού καθώς και για τους τρόπους αντιμετώπισής του
- Παρέχετε στο παιδί σας υποστήριξη και ασφάλεια, χωρίς να το κατακρίνετε
- Ακούστε προσεκτικά τι έχει να σας πει το παιδί σας για τα συναισθήματά του και για τις ανάγκες του
- Παρακολουθείτε την εξέλιξη της κατάστασης αλλά και την υγεία του παιδιού σας

- Αν το παιδί σας παραπονιέται για μεγάλο χρονικό διάστημα ότι έχει σωματικούς πόνους, αν παρατηρείτε ότι έχει δυσκολίες στον ύπνο ή αν αρνείται επίμονα να πάει στο σχολείο, επισκεφτείτε έναν ειδικό ψυχικής υγείας για παιδιά.

Γονείς παιδιού που εκφοβίζει:

- Συζητήστε με τον Διευθυντή του σχολείου για το περιστατικό εκφοβισμού που προκλήθηκε από το παιδί σας
- Συνεργαστείτε με το σχολείο, για την αντιμετώπιση του προβλήματος του παιδιού σας σχετικά με τη βία
- Συνεργαστείτε με τον Διευθυντή και τον δάσκαλο του παιδιού σας για την εφαρμογή των κανόνων, των συνεπειών και την πρόληψη τέτοιων συμπεριφορών
- Παρακολουθήστε την εξέλιξη της κατάστασης και συνεργαστείτε στενά με το σχολείο. Παρατηρήστε αν το παιδί σας εμπλέκεται συχνά σε καβγάδες ή εκδηλώνει εκφοβιστική συμπεριφορά και με τα παιδιά της γειτονιάς ή και με εσάς στο σπίτι. Μιλήστε γι' αυτά στο Διευθυντή και το δάσκαλο της τάξης και συνεργαστείτε μαζί τους για να πάρετε βοήθεια.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν κάποιες άμεσες δράσεις σε επίπεδο πρόληψης και αντιμετώπισης στις οποίες μπορεί να προβεί το σχολείο, από μόνες τους όμως δε μπορούν να δώσουν λύση στο πρόβλημα του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο.

Τέλος, πρέπει να δημιουργηθεί μεταξύ γονιών και εκπαιδευτικών ένα δίαυλος επικοινωνίας, συνεχώς ανοιχτός, που θα επιτρέπει στους γονείς να συζητούν τους προβληματισμούς τους ή να βρίσκουν λύσεις στις απορίες τους. Θα πρέπει, με λίγα λόγια, το σχολείο να είναι ένας χώρος ανοιχτός, έτοιμος να υποδεχτεί τους γονείς και να τους αντιμετωπίσει με τη δέουσα προσοχή.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

Μερικές χρήσιμες συμβουλές που θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε για αντιμετωπίσουμε φαινόμενα ηλεκτρονικής βίας είναι οι εξής:

- Να αγνοούμε τα ενοχλητικά μηνύματα, σε περίπτωση όμως που δεχόμαστε απειλές θα πρέπει να το λέμε σε κάποιον μεγαλύτερο και να πάρνουμε προληπτικά μέτρα (όπως αλλαγή προφίλ, αλλαγή κωδικού ή e-mail κλπ)
- Να αποκλείουμε αποστολείς που στέλνουν απειλητικά ή ενοχλητικά μηνύματα.
- Να Προειδοποιούμε του αποστολέα για τις επιπτώσεις που θα μπορούσε να έχει αυτό που κάνει.
- Να αναφέρουμε το περιστατικό στην είτε στην Αστυνομία είτε σε κάποια αρμόδια υπηρεσία Δίωξης Ηλεκτρονικού εγκλήματος.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Α. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΠΑΙΔΟΨΥΧΟΛΟΓΟ

Πρόσφατα επισκεφτήκαμε την κα Παπαγιάννη, παιδοψυχολόγο των κέντρων διαφοροδιάγνωσης, διάγνωσης και υποστήριξης ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών (Κ.Ε.Δ.Δ.Υ). Είναι ειδικός πάνω στο θέμα της ενδοσχολικής βίας και του ενδοσχολικού εκφοβισμού, καθώς ασχολείται χρόνια με αυτό το θέμα και έχει καταγράψει αρκετές εμπειρίες θυμάτων και θυτών.

Η συνέντευξη μας οδήγησε σε πολλά συμπεράσματα...

Από τη μία πλευρά έχουμε τον θύτη, από τον οποίο και ξεκινάει το πρόβλημα. Τα άτομα αυτά ψάχνουν για επιβεβαίωση καθώς διακατέχονται από συναισθήματα θυμού και κατωτερότητας, ανασφάλειας και ζήλειας, εξ αιτίας της χαμηλής τους αυτοεκτίμησης. Υπάρχουν πολλά που μπορούν να του ωθήσουν σε αυτή τη παραβατική συμπεριφορά όπως η βαθιά ανάγκη να ξεχωρίσουν η έντονη επιθυμία να πάρουν αξία, πειράζοντας ή ασκώντας βία σ'άλλα παιδιά. Η φράση που τους εκφράζει είναι «Βία δέχομαι από παντού(συναισθηματικά), βία θα ασκώ». Αυτό το φαινόμενο παρατηρείται κυρίως κατά τη διάρκεια του δημοτικού και του λυκείου(12-15 ετών), παρ'όλο που στο λύκειο τα πράγματα εξισορροπούνται. Σημαντικός ο ρόλος των γονέων ως προς τη παροχή αγάπης σεβασμού κι αποδοχής προς το παιδί τους. Οι ίδιοι αποτελούν παράδειγμα για το παιδί τους. Η συμπεριφορά αυτή του θύτη μπορεί να συνεχιστεί και καθ'όλη τη διάρκεια της ζωής του εάν δεν έχει αντιμετωπιστεί πρώιμα τόσο από τους γονείς όσο και από τους εκπαιδευτικούς, τους ειδικούς και το ίδιο το παιδί.

Από την άλλη πλευρά έχουμε το θύμα που διακατέχεται από έντονα συναισθήματα θυμού και χαμηλής αυτοεκτίμησης. Οι επιπτώσεις δεν είναι μόνο ψυχολογικές αλλά και κοινωνικές καθώς τα θύματα παρουσιάζουν έλλειψη προσοχής, συγκέντρωσης και αρνούνται να παρακολουθήσουν μαθήματα. Χωρίς να είναι υπόλογοι της ενδοσχολικής βίας που δέχονται, προτιμούν να απομονωθούν και να κλειστούν στον εαυτό τους χωρίς να προβούν σε καμία ενέργεια για την επίλυση του προβλήματος αυτού. Οι πιο συνήθης μορφή ενδοσχολικής βίας που δέχεται το θύμα είναι η σωματική κακοποίηση, η οποία ακολουθείται από λεκτικές επιθέσεις, σπρωξιές, χειρονομίες και συνεχόμενες απειλές. Όλες οι μορφές βέβαια, είναι τραυματικές για τη ψυχολογία ενός παιδιού καθώς η σεξουαλική κακοποίηση και οι ξυλοδαρμοί είναι πολύ σοβαρές εκδηλώσεις της ενδοσχολικής βίας, οποιασδήποτε μορφής. Οι επιπτώσεις είναι αναπόφευκτες στη κοινωνική ζωή του θύματος. Τα θύματα εμφανίζουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, έλλειψη αυτοεκτίμησης στις κοινωνικές σχέσεις, με αποτέλεσμα να δημιουργούν προβληματικές σχέσεις. Όλα αυτά έχουν ως επακόλουθό τη δυσκολία στη δομή μια συγκροτημένης και ευτυχισμένης προσωπικής ζωής. Το ενδοοικογενειακό περιβάλλον πρέπει να συζητήσει με το θύμα πάνω στο θέμα και πέρα από τη ψυχολογική υποστήριξη τους, οι γονείς θα πρέπει να ενημερώσουν και το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου. Θα ήταν αρκετά ωφέλιμο να μιλήσει το παιδί με κάποιον ειδικό. Υπάρχουν θύματα που μοιράζονται το πρόβλημα τους κι άλλα που κλείνονται στον εαυτό τους, σιωπώντας. Εκείνα που μιλούν βγαίνουν πιο δυνατά καθώς έχουν επιλύσει ολοκληρωτικά το πρόβλημα. Αντιθέτως τα άλλα που δε μιλούν, αποκτούν ψυχολογικά προβλήματα κι οδηγούνται στην αυτοκτονία. Γι' αυτό το λόγο και τα παιδιά θα πρέπει να μιλούν στους γονείς τους, στους καθηγητές για να πάρουν τις απαραίτητες αποφάσεις και τέλος να απευθυνθούν σε κάποιο ιατροπαιδαγωγικό κέντρο ψυχολογικής υποστήριξης, όπως τα κέντρα Ε.Ψ.Υ.Π.Ε και Κ.Ε.Δ.Δ.Υ.

Β. ΈΡΕΥΝΑ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗΣ ΜΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- ☞ Με ποιες μορφές εμφανίζεται η βία και πως αντιμετωπίζεται;
- ☞ Ποιοι είναι οι λόγοι που κάποιος γίνεται θύτης ή θύμα ενδοσχολικής βίας;
- ☞ Με ποιους τρόπους ασκεί κάποιος ενδοσχολική βία;
- ☞ Οι έφηβοι συνηθίζουν να μοιράζονται τα προβλήματά τους με άτομα που εμπιστεύονται;
- ☞ Πως αντιδρούν συνήθως οι έφηβοι όταν έρχονται αντιμέτωποι με περιστατικά βίας;

ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ - ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ

Ο συνολικός αριθμός των ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν ανέρχεται στα 37. Η διαδικασία του ερωτηματολογίου έγινε από μια ομάδα 5 μαθητριών της Α' τάξεως του 24ου Γενικού Λυκείου Αθηνών. Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων από τους μαθητές είχε διάρκεια μία διδακτική ώρα. Πριν την έναρξη της διαδικασίας στην εκάστοτε τάξη προηγείτο ενημέρωση των μαθητών για την ταυτότητά μας το σκοπό της εργασίας αυτής και τη διασφάλιση του απορρήτου και της ανωνυμίας. Επίσης, πριν ξεκινήσουμε την διαδικασία της ενημέρωσης αυτής πήραμε άδεια από τους καθηγητές που δίδασκαν την ώρα εκείνη.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ

Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνηση της έρευνας ήταν το ερωτηματολόγιο καθώς αυτή είναι ποσοτική. Το ερωτηματολόγιο το έφτιαξαν οι μαθητές της ομάδας με δικές τους ερωτήσεις καθώς και με την βοήθεια του καθηγητή τους. Το δικό μας ερωτηματολόγιο έχει 29 κύριες ερωτήσεις (σε κάποιες υπάρχουν και υποερωτήματα) και χωρίζεται σε δύο μέρη:

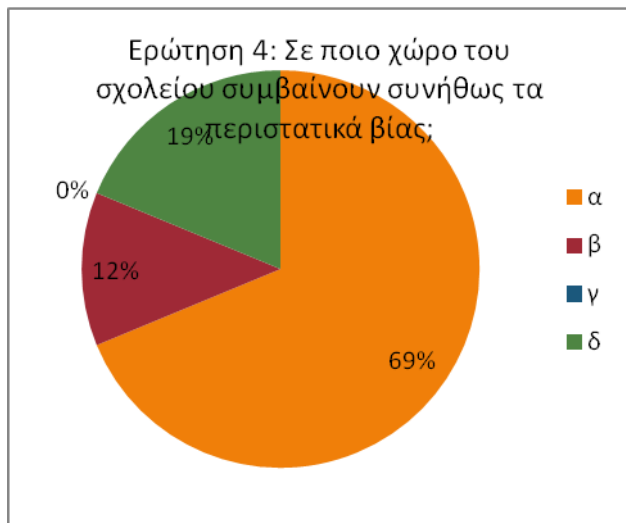
Μέρος πρώτο: κοινωνικό- δημογραφικά χαρακτηριστικά των μαθητών (2 ερωτήσεις)

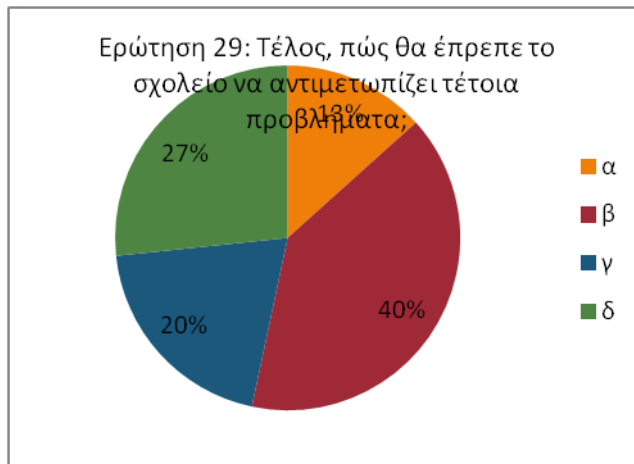
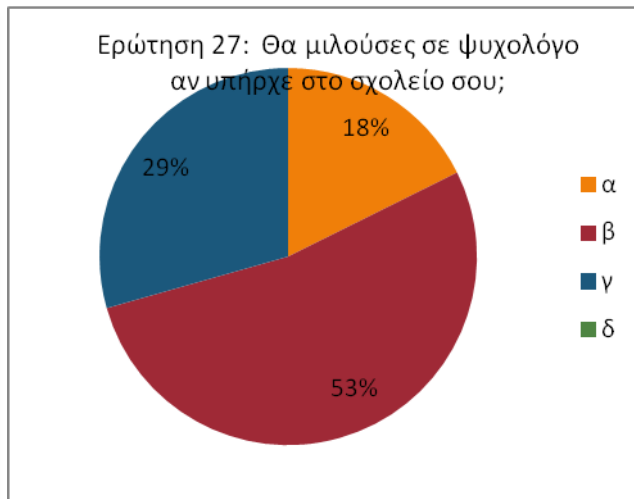
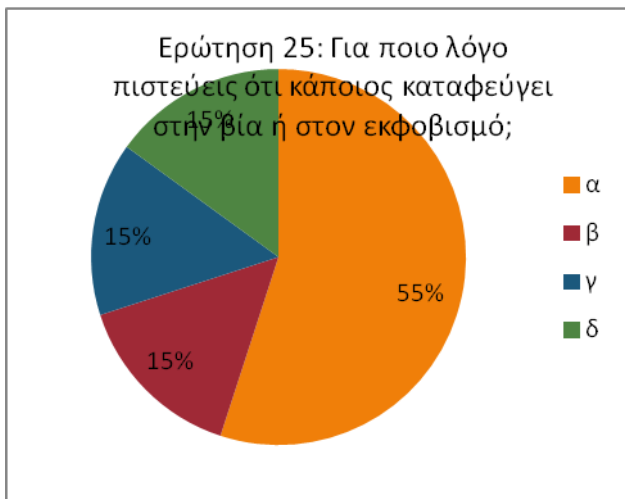
Μέρος δεύτερο: 4 γενικές ερωτήσεις με υποερωτήματα για τις μορφές βίας.

Επίλογος: 2 ερωτήσεις εκ των οποίων η μια ζητά προτάσεις αντιμετώπισης της βίας και η άλλη ζητά τρόπους αντιμετώπισης από το σχολείο.

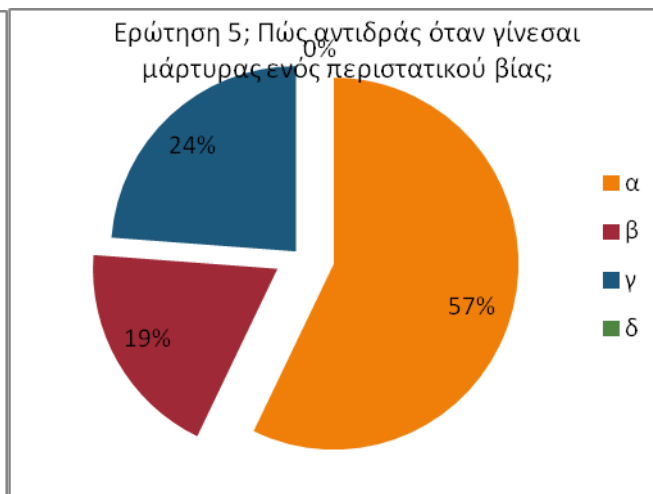
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

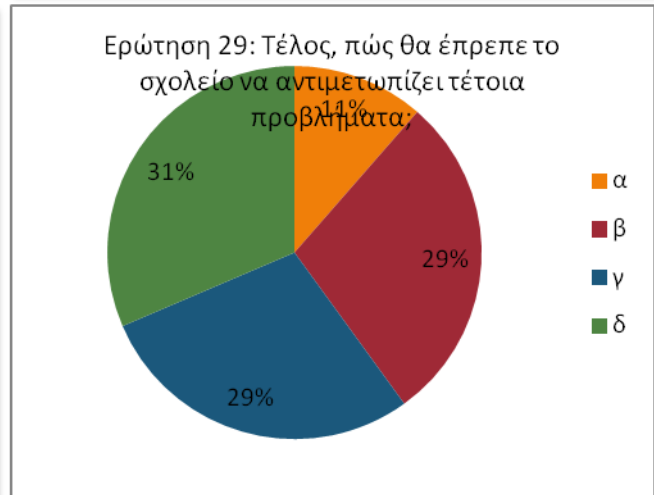
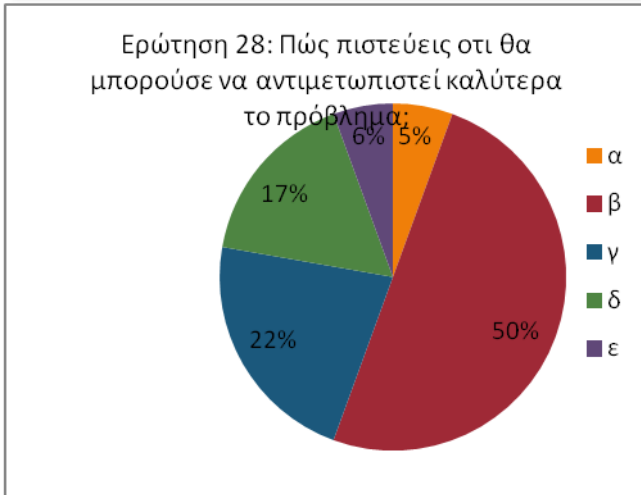
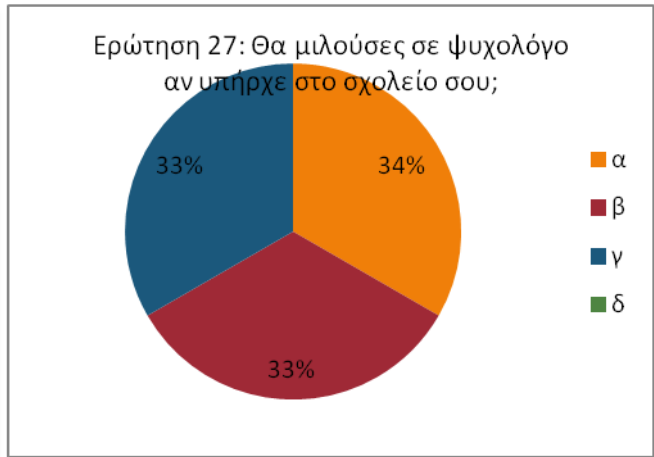
Αγόρια

Κορίτσια

ΑΝΑΛΥΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα κυριότερα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε μετά την στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων ήταν τα εξής:

στην ερώτηση για το μέρος που λαμβάνουν χώρα τα βίαια περιστατικά εντός του σχολείου η πλειοψηφία των αγοριών,(69%) υποστηρίζει πως διαδραματίζονται εντός του προαυλίου, ενώ η πλειοψηφία των κοριτσιών (52%) υποστηρίζει πως πραγματώνονται έξω απ το σχολείο . Πιθανότατα η διαφορετική απάντηση των παιδιών ανάλογα το φύλο ,οφείλεται στο γεγονός ότι ως επί το πλείστον τα αγόρια λαμβάνουν συχνότερα μέρος σε διάφορους διαπληκτισμούς μέσα στο σχολείο σε αντίθεση με τα κορίτσια.

Το 44% των αγοριών απάντησαν ότι είναι συχνά ή συνέχεια θύματα ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού σε αντίθεση με τα κορίτσια που το 43% απάντησε ότι σπάνια είναι θύμα.

Στην ερώτηση για τον τρόπο αντίδρασής ως μάρτυρες σε ένα περιστατικό βίας τόσο η πλειονότητα των αγοριών (57%) όσο και των κοριτσιών (62%) υποστήριξαν ότι αδιαφορούν. Πιθανότατα η κοινή αυτή απάντηση και από τα δύο φύλα οφείλεται στο γεγονός πως διστάζουν να αναφέρουν το περιστατικό σε κάποιον μεγαλύτερο, πόσο μάλλον να αναμειχθούν σ' ένα τέτοιο περιστατικό, καθώς τους κυριεύει ο φόβος της διαταραχής της ψυχοσωματικής τους ακεραιότητας από τους θήτες του περισταστικού και η πιθανότητα εμπλοκής τους και συνέργειας σε αυτό.

Όσον αφορά τον λόγο και την αιτία καταφυγής είτε στην βία ,είτε απλά στον εκφοβισμό ,στην ερώτηση αυτή, παρατηρούμε ότι ως επί το πλείστον τα αγόρια (54%) απάντησαν ότι ο κύριος λόγος που κάποιος καταφεύγει στην βία ή στον εκφοβισμό είναι απλώς για διασκέδαση. Αντίθετα, η πλειονότητα των κοριτσιών (55%) στην ίδια ερώτηση απάντησαν πως κάποιος καταφεύγει στην πράξη αυτή για τον λόγο ότι υπήρξε κάποτε και ο ίδιος θύμα. Κατά την κρίση μας, τα αγόρια έδωσαν την απάντηση αυτή σκεπτόμενοι παρορμητικά ,δίχως να επεξεργαστούν την ερώτηση , ενώ τα

κορίτσια, αντίθετα, δείχνουν να μελέτησαν την ερώτηση αυτή εις βάθος, προσπαθώντας να εισχωρήσουν στην ψυχροσύνθεση του ατόμου που βιαιοπραγεί.

Σχετικά με την πιθανότητα επίσκεψης (σχολικού) ψυχολόγου, διακρίνουμε ότι στην πλειοψηφία των αγοριών (53%) η απάντηση είναι αρνητική, ενώ οι απαντήσεις των κοριτσιών ήταν ισόψηφες και στις τρεις επιλογές (ναι, όχι, ίσως). Παρατηρούμε τα αγόρια να είναι πλήρως κατηγορηματικά στο θέμα της επίσκεψης ενός σχολικού ψυχολόγου, καθώς αφενός μεν επιλέγουν να μην μοιράζονται τις προσωπικές τους εμπειρίες με κάποιον άγνωστο, αφετέρου δε θεωρούν ότι με μια τέτοια κίνηση θα φανούν αδύναμοι και θεωρούν πως μπορούν να επιλύσουν μόνοι τους ένα τέτοιο θέμα. Αντιθέτως, τα κορίτσια παρουσιάζονται πιο διαλλακτικά και αφήνουν κάθε ενδεχόμενο ανοικτό.

Σύμφωνα με τις πιθανότερες ορθότερης αντιμετώπισης του φλέγοντος αυτού φαινομένου, η πλειονότητα των αγοριών,(37%) υποστήριξε ότι θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με συζήτηση μέσα στο σχολείο, ενώ η πλειονότητα των κοριτσιών (50%) υποστήριξε ότι θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί στο σπίτι με την βοήθεια της οικογένειας. Στην ερώτηση αυτή, παρατηρείται μία ανατροπή στις απαντήσεις των αγοριών, καθώς στην προηγούμενη ερώτηση οι περισσότεροι απάντησαν αρνητικά στην ιδέα της επίσκεψης σε έναν σχολικό ψυχολόγο, ενώ στη δοθείσα ερώτηση δήλωσαν ότι θα προτιμούσαν μια συζήτηση με ένα άτομο εντός του χώρου του σχολείου. Από την άλλη πλευρά, τα κορίτσια θεωρούν προτιμότερο να μοιράζονται τα προβλήματά τους με την οικογένειά τους που αποτελεί και τον πρώτο φορέα αγωγής του ατόμου.

Στην ερώτηση για το ποια θα ήταν η ορθότερη αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας, από μεριάς του σχολείου ,διαπιστώνουμε ότι ως επί το πλείστον τα αγόρια (40%) δήλωσαν πως καθίσταται αναγκαία η ενημέρωση των γονέων του θύτη, καθώς και η νουθεσία του, ώστε να αναγνωρίσει το σφάλμα του και να τον αποτρέψει από χειρότερες ενέργειες, ενώ η πλειονότητα των κοριτσιών(31%) δήλωσε πως θα έπρεπε να ελέγχονται περισσότερο οι χώροι του σχολείου, ώστε να αποτρέψουν την εκδήλωση παρόμοιων βίαιων πράξεων εντός του σχολείου. Παρατηρείται μια αντίθεση ανάμεσα στις απόψεις των δύο φύλων, καθώς η οπτική απ την οποία βλέπει το κάθε φύλο ένα τέτοιο συμβάν διαφοροποιείται ως προς το γεγονός ότι τα αγόρια εστιάζουν στα πρόσωπα και την διαμόρφωση του χαρακτήρα του ατόμου ,ενώ τα κορίτσια αποβλέπουν στο να αποτρέψουν τέτοια περιστατικά βίας ,να προλάβουν θα λέγαμε το κακό !

Γ. ΣΚΕΤΣ - ΒΙΝΤΕΟ

Η ιδέα μας ήρθε όταν είδαμε ένα βίντεο στο YouTube σχετικά με την βία που μας ενθουσίασε πολύ! Το βίντεο περιέγραφε μια ιστορία βίας όπου ένα παιδί είναι σε απόγνωση αφού νιώθει θλίψη για την κοινωνική συμπεριφορά που του ασκείται. Είχαμε δει πολλά βίντεο αλλά αυτό ήταν το καλύτερο γιατί εκφράζει απολύτως την ενδοσχολική βία των παιδιών! Μετά αρχίσαμε να γράφουμε τους σκοπούς και τους στόχους της εργασίας μας και σχετικές πληροφορίες με τις μορφές βίας. Στη συνέχεια γράψαμε το σενάριο ,γυρίσαμε το βίντεο και τέλος φτιάξαμε την εργασία μας!

ΣΕΝΑΡΙΟ:

Ο Γιώργος είναι ο Νταής του σχολείου. Γουστάρει την Μαρία και δεν την αφήνει σε ησυχία. Της στέλνει μηνύματα και την πειράζει συνέχεια.

Ο Γιάννης είναι ένα ήσυχο παιδί που του αρέσει να κάνει παρέα με την Μαρία.

Έτσι ο Γιώργος τον κοροϊδεύει και τον χτυπάει συνέχεια.

Μαρία: Ρε έγραψα χάλια ιστορία!

Γιάννης: Μην ανησυχείς θα σου βάλει καλό βαθμό!

Μ: Ελπίζω!!

Γ: ωχ! κάποιои έρχονται...

Παρέα: Γεια σου Μαρία, τι κάνεις; Δεν σου έχω πει να μην κάνεις παρέα με αυτόν.

Μ: Άσε μας ήσυχους, δεν θα μου πεις με ποιον θα κάνω παρέα!

Παρέα: Τι κοιτάς εσύ ρε? Θεες να φας ξύλο?

Γ: Όχι μη...!!

Μ: Ας τον ήσυχο φύγε αποδώ.

Π: Έλα ας τους πάμε..

Π: Θα ξανά πούμε εμείς!

Αλλαγή σκηνικού

Μ: Ωχ! Μου ήρθε ένα μήνυμα.

Α: Από ποιόν είναι;

Μ: Δεν το πιστεύω!! Είναι ο Γιώργος...

Α: Και τι σου λέει;

Μ: Σε γουστάρω και σταμάτα να κάνεις παρέα με φλωράκια.

Ο άνθρωπος δεν έχει ούτε ιερό ούτε όσιο.

Η Μαρία φεύγει και συναντά τον Γιώργο

Π: Που πάς κουκλίτσα;

Μ: Άσε με, μην με ακουμπάς!

Π: Μην φεύγεις είσαι αστέρι σε θέλω!

Μ: Παράτα με...

π: Πως είσαι έτσι ρε; Τι είναι αυτά που φοράς;

Για να τα πάμε καλά εμείς οι δύο θα αφήσεις ήσυχη την Μαρία, δεν γουστάρω να την βλέπω μ' εσένα. Δεν έχεις να πεις κάτι;

Κ: Γιώργο άφησε τον ήσυχο, δεν σου φταίει σε τίποτα. Ότι έχεις να το πεις μαζί μου. Ο Γιάννης δεν σε πείραξε ποτέ, είσαι απαράδεχτος! Σε μισώ...

Γ: Πως είσαι έτσι μωρή; Ο φιλαράκος σου σε επηρέασε στην μούρη; Σε λυπάμαι έτσι όπως είσαι...

Κ: Εγώ σε λυπάμαι για την συμπεριφορά σου, δεν ξέρεις να φέρεσαι στους ανθρώπους!

Π: Εσύ δεν θα μου μιλάς έτσι, μόνο εγώ μπορώ να βρίζω!

Μετά το περιστατικό αυτό η Μαρία έκανε μέρες να πατήσει στο σχολείο.

Ακούστηκε μάλιστα ότι προσπάθησε να δώσει τέλος στην ζωή της όταν οι γονείς την πίεσαν να πάει στο σχολείο.

Παρά το ότι υπήρχαν μάρτυρες κανείς δεν τόλμησε να πεί την αλήθεια!

Ο Γιώργος όμως...αρκετές εβδομάδες μετά....

Ο Γιώργος ζήτησε συγνώμη από την Μαρία αν και αυτή πέρασε πολλές δύσκολες μέρες εξαιτίας του. Παρόλα αυτά εκείνη σκέφτηκε πολύ καλά την συγνώμη του.

Δ. ΈΡΕΥΝΑ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗΣ ΣΤΟ FACEBOOK

Στα πλαίσια της ερευνητικής εργασίας φτιάξαμε μία ομάδα στην ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης facebook μέσα από την οποία μπορέσαμε να ρωτήσουμε παιδιά στο διαδίκτυο για την ενδοσχολική βία και τον σχολικό εκφοβισμό.

Το ερωτηματολόγιο απαντήθηκε από 40 παιδιά. Τα αποτελέσματα ήταν τα εξής:

Το 70% των παιδιών που απάντησαν είναι αγόρια και το υπόλοιπο 30% κορίτσια όλα 15-17 ετών.

Το 25% των παιδιών απάντησαν ότι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο 1-2 φορές την εβδομάδα και το 75% 5 φορές και άνω.

Το 33% των παιδιών απάντησε πως έχει πέσει θύμα ηλεκτρονικού εκφοβισμού ενώ το υπόλοιπο 67% όχι.

Το 20% των παιδιών απάντησε πως είναι καθημερινά θύμα κάποιας μορφής βίας ή εκφοβισμού ενώ το υπόλοιπο 80% σπάνια ή ποτέ.

Όλα τα παιδιά απάντησαν πως έχουν μιλήσει με κάποιον μεγαλύτερο γι' αυτό αλλά το 50% δεν βοηθήθηκε.

Το 60% των παιδιών απάντησε πως έχει πέσει θύμα ξυλοδαρμού εντός ή εκτός σχολείου, ενώ το υπόλοιπο 40% πως δεν είχε ποτέ τέτοιο πρόβλημα.

Το 20% των παιδιών απάντησε πως έχει υπάρξει ο θύτης.

το 50% πως έχουν υπάρξει παρατηρητές σε κάποιο περιστατικό και το υπόλοιπο 30% πως δεν έχει εμπλακεί σε κανένα περιστατικό βίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- ✓ «Βία στο σχολικό περιβάλλον. Ορισμός και αίτια του φαινομένου. Η σημασία της πρόληψης». Ευάγγελος Κωνσταντίνου, Κοινωνικός Ανθρωπολόγος, Επιστημονικός Υπεύθυνος Κέντρου Πρόληψης «Ήλιος».
- ✓ "Delete στον ηλεκτρονικό εκφοβισμό" Βαγγέλης Ηλιόπουλος Συγγραφέας-Εκπαιδευτικός
- ✓ Ενημερωτικό φυλλάδιο για το σχολικό εκφοβισμό, μέντορας.
- ✓ "Εκφοβισμός και βία στο σχολείο: Τί είναι και τί πρέπει να γνωρίζουμε γι' αυτά." Μ. Τάσση, Παιδοψυχίατρος
- ✓ Ενδοσχολική βία και εκφοβισμός: Αιτίες επιπτώσεις, αντιμετώπιση. ΕΨΥΠΕ
- ✓ Σημαντικοί παράγοντες για την για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας μεταξύ μαθητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Συνήγορος του Παιδιού, Δεκέμβρης 2010
- ✓ Επιθετικότητα στο σχολείο: Προτάσεις για πρόληψη και αντιμετώπιση Χηνάς Παναγιώτης - Σχολικός Ψυχολόγος, Χρυσ αφίδης Κώστας - Αναπλ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών. ΥΠΕΠΘ 2000
- ✓ Όταν η βία πάει σχολείο. Ομιλία για σχολική βία και την επιθετική συμπεριφορά των παιδιών. Χριστίνα Ρασιδάκη.
- ✓ Σχολική βία: Φαινόμενο της εποχής, Ευστράτιος Παπάνης Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου

Διευθύνσεις:

- ☞ <http://www.scoop.it/t/school-bulling>
- ☞ <http://www.epsype.gr/>
- ☞ <http://www.antibullyingnetwork.gr/>
- ☞ <http://www.noesi.gr/endscholiki-via>
- ☞ <http://www.iatronet.gr>
- ☞ <http://www.paidorama.com>
- ☞ www.antibullyingnetwork.gr/

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

A. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

A3 Project

ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ

Why bullying?

Ερωτηματολόγιο συνέντευξης (θύτης)

1.Σαν ψυχολόγος, σας έχουν επισκεφτεί παιδιά με ιστορικό ενδοσχολικής βίας;

2.Κάποια από αυτά ήταν σίγουρα θύτες. Ποια ήταν η ψυχολογική τους κατάσταση;

3.Τι τους ώθησε σ' αυτή τη συμπεριφορά;

4.Ποιος είναι ο τρόπος σκέψης τους;

5.Πώς μπορεί να αισθάνεται ο θύτης πριν και αφού έχει ασκήσει βία;

6.Υπάρχει περίπτωση τα παιδιά αυτά να επηρεάζοντα και από άλλα παιδιά που είναι πιθανόν και εξωσχολικοί;

7.Σε ποιά ηλικία γίνεται το παιδί πιο βίαιο και υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να αναπτύξει μία τέτοιου είδους συμπεριφορά;

8.Σε ποια ηλικία συναντάται το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας περισσότερο;

9.Πόσο μεγάλο ρόλο παίζουν οι γονείς στο να μην οδηγηθούν τα παιδιά σ' αυτή τη συμπεριφορά και αν έχουν ήδη οδηγηθεί, να την ανατρέψουν;

10.Αν ένα παιδί ασκεί ενδοσχολική βία από μια σχετικά μικρή ηλικία, υπάρχει περίπτωση να συνεχιστεί η βίαη αυτή συμπεριφορά του και στο μέλλον, σε άλλους χώρους;

ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ

Ερωτηματολόγιο:

1.Σαν ψυχολόγος που είστε, σας έχουν επισκεφτεί παιδιά με ιστορικό ενδοσχολικής βίας;

2.Κάποια απ'αυτά θα ήταν σίγουρα θύματα, ποια ήταν η ψυχολογική τους κατάσταση;

3.Ποιος ήταν ο λόγος που δέχτηκαν ενδοσχολική βία;

4.Πώς αντιμετώπισαν οι ίδιοι αυτή την επίθεση ενδοσχολικής βίας;

5.Ποια μορφή ενδοσχολικής βίας είναι πιο έντονη μέσα στο χώρο του σχολείου;

6.Ποια μορφή ενδοσχολικής βίας είναι περισσότερο τραυματική για τη ψυχολογία ενός παιδιού;

7.Ποιες είναι οι επιπτώσεις της ενδοσχολικής βίας στη προσωπική και κοινωνική ζωή ενός παιδιού;

8.Πώς μπορούν να βοηθήσουν οι γονείς του θύματος το θύμα προκειμένου να ξεπεράσει αυτή τη τραυματική εμπειρία;

9.Ποια είναι η κατάληξη των κακοποιημένων παιδιών λόγω ενδοσχολικής βίας;

10.Τέλος, πώς θα πρέπει ν'αντιμετωπίζει ένα παιδί μια πράξη ενδοσχολικής βίας και που θα πρέπει ν'απευθυνθεί για να μιλήσει γι'αυτό το πρόβλημα;

Β. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

24^ο Γενικό Λύκειο Αθηνών

Τμήμα Α3 - Diamonds

Ενδοσχολική βία, σχολικός εκφοβισμός και σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα

Ερωτηματολόγιο

Παρακαλώ απαντήστε σημειώνοντας με **X** στις παρακάτω ερωτήσεις. Επιλέξτε μία μόνο απάντηση σε κάθε ερώτηση.

Φύλο: Αγόρι Κορίτσι

Ηλικία: 14-15 15-16 16-17 17-18

1. Πόσο συχνά παρατηρείτε περιστατικά βίας στο σχολείο σας;

α. κάθε μέρα β. μία φορά την εβδομάδα γ. μια φορά το μήνα δ. σπάνια

2. Τι είδους βία βλέπετε να εκδηλώνεται συνήθως;

α. σωματική βία β. λεκτική βία
γ. ψυχολογική βία δ. ηλεκτρονική βία

3. Από ποιούς προκαλούνται συνήθως τα περιστατικά βίας;

α. από συμμαθητές β. από φίλους γ. από δασκάλους δ. από εξωσχολικούς

4. Σε ποια ηλικία πιστεύεις ότι συμβαίνουν τα περισσότερα περιστατικά βίας;

α. 5-12 β. 12-15 γ. 15-18 δ. 18+

5. Σε ποιο χώρο του σχολείου συμβαίνουν συνήθως τα περιστατικά βίας;

α. στο προαύλιο β. στις τουαλέτες γ. στην τάξη δ. έξω από το σχολείο

6. Πώς αντιδράς όταν γίνεσαι μάρτυρας ενός περιστατικού βίας;

α. αδιαφορείς β. επεμβαίνεις αμέσως γ. φωνάζεις για βοήθεια δ. συμμετέχεις

7. Οι καθηγητές όταν έρχονται αντιμέτωποι με περιστατικά βίας παίρνουν θέση;

α. ποτέ β. μερικές φορές γ. συχνά δ. πάντα

8. Έχεις πέσει ποτέ θύμα ενδοσχολικής βίας ή εκφοβισμού;

α. ποτέ β. συνέχεια γ. συχνά δ. σπάνια

9. Έχεις υπάρξει ποτέ θύτης;

α. ποτέ β. συνέχεια γ. συχνά δ. σπάνια

10. Έχεις υποστεί ποτέ σωματική βία;

α. ναι β. όχι

11. Αν ναι τι είδους;

α. γροθιές και κλοτσιές β. τρικλοποδιές
γ. τσιμπήματα και δαγκωνιές δ. χτυπήματα με αντικείμενα

12. Έχεις υποστεί ποτέ λεκτική βία;

α. ναι β. όχι

13. Αν ναι τι είδους;

α. προσβολές και απειλές β. αγενής σχόλια και ειρωνείες
γ. χρήση παρατσουκλιών δ. φραστικές επιθέσεις

14. Έχεις υποστεί ποτέ ηλεκτρονική βία;

α. ναι β. όχι

15. Αν ναι τι είδους;
 α. κλήσεις στο κινητό από άγνωστο νούμερο β. χρήση των προσωπικών σου δεδομένων
 γ. αποστολή απειλητικού υλικού μέσω e-mail δ. αποκλεισμός από μια δικτυακή ομάδα
16. Πιστεύεις ότι τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα (ίντερνετ, κινητά, κλπ) διευκολύνουν τη βία και τον εκφοβισμό εντός και εκτός σχολείου;
 α. ναι β. όχι γ. ίσως
17. Γνωρίζεις αν στέλνονται μεταξύ των μαθητών μηνύματα που περιέχουν υβριστικό περιεχόμενο;
 α. ναι β. όχι
18. Υπάρχουν παιδιά που βγάζουν φωτογραφίες στο σχολείο με σκοπό να παγιδεύσουν τους συμμαθητές τους;
 α. ναι β. όχι
19. Έχεις υπάρξει ποτέ μάρτυρας σε κάποιο περιστατικό ρατσιστικής βίας;
 α. ναι β. όχι
20. Έχεις για οποιοδήποτε λόγο πέσει ποτέ θύμα ρατσιστικής βίας;
 α. ναι β. όχι
21. Αν ναι τι είδους;
 α. διάδοση αρνητικών σχολίων εξαιτίας της καταγωγής β. της κοινωνικής τάξης
 γ. της οικονομικής κατάστασης δ. της διαφορετικότητας
22. Σε έχει παρενοχλήσει κάποιος συμμαθητής/τρια σεξουαλικά μέσα στο σχολείο;
 α. ναι β. όχι
23. Αν ναι, τί έκανε;
 α. υβριστικά σχόλια β. ανήθικες χειρονομίες γ. ανεπιθύμητο άγγιγμα
 δ. σκίτσα με σεξουαλικό περιεχόμενο ε. Άλλο: _____
24. Για ποιό λόγο πιστεύεις ότι κάποιος μπορεί να πέσει θύμα ενδοσχολικής βίας ή εκφοβισμού;
 α. είναι αδύναμος β. δεν έχει φίλους γ. ντύνεται διαφορετικά
 δ. είναι <<περίεργος>> ε. Κανέναν, είναι τυχαίο. στ. Άλλο: _____
25. Για ποιό λόγο πιστεύεις ότι κάποιος καταφεύγει στην βία ή στον εκφοβισμό;
 α. για διασκέδαση β. υπήρξε κάποτε και αυτός θύμα
 γ. προσωπική εμπειρία δ. δεν υπάρχει κάποιος συγκεκριμένος λόγος
26. Σε ποιον θα απευθυνόσουν αν είχες κάποιο πρόβλημα βίας ή εκφοβισμού;
 α. στους καθηγητές β. στους γονείς σου γ. στους φίλους σου δ. σε κάποιον ειδικό
27. Θα μιλούσες σε ψυχολόγο αν υπήρχε στο σχολείο σου;
 α. ναι β. όχι γ. ίσως
28. Πως πιστεύεις ότι θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί καλύτερα το πρόβλημα;
 α. Με συζήτηση μέσα στο σχολείο β. Στο σπίτι με την βοήθεια της οικογένειας.
 γ. Με τη βοήθεια των φίλων του. δ. Με τη βοήθεια ειδικών.
 ε. Με τη βοήθεια ειδικών προγραμμάτων από ειδικούς φορείς.
29. Τέλος, πώς θα έπρεπε το σχολείο να αντιμετωπίζει τέτοια προβλήματα;
 α. να μιλάει στο θύμα και τους γονείς του β. να μιλάει στο θύτη και τους γονείς του
 γ. να ζητά βοήθεια από ειδικούς δ. να ελέγχει τους χώρους του σχολείου

Με βάση τα αποτελέσματα μιας μελέτης που πραγματοποίησε η Εταιρία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου σε συνεργασία με την Παιδαγωγική σχολή του ΑΠΘ, το 25% των μαθητών έχει υποστεί κάποια μορφή εκφοβισμού εντός του σχολικού περιβάλλοντος με συχνότητα δύο ως τρεις φορές το μήνα ή και περισσότερο.

Κοινή παρατήρηση όσων έρχονται σε επαφή με εφήβους είναι ότι τα τελευταία χρόνια η επιθετικότητα μεταξύ τους έχει αυξηθεί. Κι αυτό είναι ένα πρόβλημα που συνεχώς αυξάνεται και οι επιπτώσεις του επηρεάζουν τόσο το σχολικό περιβάλλον όσο και την κοινωνία.

ΜΙΛΑ

ΔΕΝ ΕΙΣΑΙ ΜΟΝΟΣ

ΥΠΑΡΧΕΙ

ΒΟΗΘΕΙΑ!!!

Διεθνείς έρευνες έχουν δείξει ότι περίπου το 15% των μαθητών έχουν βιώσει συμπεριφορές εκφοβισμού-θυματοποίησης από συμμαθητές τους.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥΣ!!!

Γενικά αναγκαία μέτρα για την αντιμετώπιση του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο:

- Απαιτείται να διερευνηθεί συστηματικά στη χώρα μας το φαινόμενο του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο, σε όλες τις διαστάσεις, τόσο ποσοτικά, όσο και ποιοτικά.
- Απαιτείται να εκδοθεί άμεσα από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων γραπτή πολιτική αντιμετώπισης. Η πολιτική θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει τις διαδικασίες καταγραφής των συμβάντων, διορισμού υπεύθυνου εκπαιδευτικού και συμβούλου με συγκεκριμένες αρμοδιότητες, παρακολούθησης των διαδικασιών αντιμετώπισης, ενημέρωσης των μαθητών για την πρόσβαση σε σύστημα υποστήριξης, συνεργασίας με τους γονείς και οργάνωσης ουσιαστικής

εποπτείας των μαθητών κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων των εκπαιδευτικών για την αναγνώριση και τη διαχείριση του προβλήματος.

Ο όρος **Διαδικτυακός εκφοβισμός** (Cyber-bullying) αφορά τον εκφοβισμό, την απειλή, την ταπείνωση ή την παρενόχληση παιδιών, προεφήβων και εφήβων που δέχονται μέσω της χρήσης του Διαδικτύου, κινητών τηλεφώνων είτε άλλων ψηφιακών

No Cyber Bullying

Συχνά οι νέοι οδηγούνται στον Διαδικτυακό εκφοβισμό εξαιτίας της βίωσης έντονων συναισθημάτων όπως θυμός, απόγνωση είτε πάλι και εκδίκηση, που μπορεί να προέρχεται τόσο από τις προβληματικές σχέσεις που υπάρχουν στο οικογενειακό περιβάλλον όσο και εξαιτίας μιας ευρύτερης κοινωνικής δυσλειτουργικότητας που παρουσιάζει το άτομο. Σε μερικές περιπτώσεις ο Διαδικτυακός εκφοβισμός αποτελεί μορφή ψυχαγωγίας στοχεύοντας στην εκδήλωση ποικίλων αντιδράσεων και στην ικανοποίηση αναγκών που σχετίζονται με την επιβολή εξουσίας και ελέγχου. Σπανιότερα, η αποστολή μηνυμάτων σε λάθος παραλήπτες μπορεί να αποτελέσει αιτία του φαινομένου.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

- Αγνόηση ενοχλητικών μηνυμάτων, σε περίπτωση ωστόσο απειλών συνιστάται αναφορά των μηνυμάτων και λήψη προληπτικών μέτρων .
- Αποκλεισμός του αποστολέα που στέλνει απειλητικά ή ενοχλητικά μηνύματα
- Προειδοποίηση του αποστολέα
- Αναφορά του περιστατικού στην Αστυνομία είτε σε κάποια αρμόδια υπηρεσία Δίωξης Ηλεκτρονικού εγκλήματος